

Posudek na rigorózní práci Mgr. et Bc. Iva Maruščáková

na téma:

Vývoj konceptu smrti

Práce má 118 stran.

Posuzovaná práce pomáhá odtajnit 13 komnatu, a tak přispět k objasnění problematiky týkající se smrti a vývoje konceptu smrti.

Autorka si zvolila z pohledu osobního i profesního problém velmi náročný, i proto, že literatura týkající se chápání smrti a vývojového aspektu chápání smrti naší populace téměř neexistuje.

Práce se klasicky dělí na teoretickou a praktickou část.

Obsah teoretické části tvoří kapitoly - koncept smrti, konceptualizace smrti v rovině objektivního významu, otázky smrti ve vztahu k věku i ke kognitivním a dalším faktorům osobnosti, konceptualizace smrti v rovině subjektivního významu z pohledu ontogeneze. Zvláštní kapitolou je Vliv vzdělávání a výchovy na vývoj konceptu smrti: Biblioterapie a Thanatoedukační programy. Autorka prostudovala značné množství zahraniční literatury a vzhledem na bohatost informací a záplavu citátů, teoretická část ztrácí na přehlednosti. Domnívám se například, že subkapitola Počátek tvorby konceptu smrti- vývoj do věku 4-5 let (str. 20.) by z hlediska praktické využitelnosti pro psychologii bylo vhodnější zařadit ke kapitole Pokračování vývoje konceptu smrti u jedince v ontogenezi (str. 44). V tomto případě dělení na rovinu objektivního a subjektivního významu zhoršuje přehlednost i praktické využití těchto informací. (I když chápu, že i jiný úhel pohledu na tento problém je potřebný).

Pro autorku je dělení na rovinu objektivního a subjektivního významu stěžejní (koncepte práce je postavena práce na tomto principu), proto bych považovala za nutné přesněji definovat tyto dvě roviny. Vymezení na str. 7 „objektivní význam smrti se vztahuje spíše k naturalistickým aspektům chápání smrti, subjektivní význam pak zahrnuje více méně plné chápání objektivního významu (není nutnou podmínkou), a také se již více vztahuje k aspektům non-naturalistickým, tedy například spirituálním a pod.“ není dostatečné.

Cílem empirické části práce podle autorky bylo zachytit „aspekty tvorby pojetí smrti tak, jak se s nimi během ontogeneze setkáváme“ (str. 4).

Sledování se uskutečnilo ve třech etapách. První etapa průzkumu je, jak autorka uvádí, obsahem již obhájené diplomové práce. Cílem je najít odpověď na tyto otázky (str. 71): „1, jaké jsou věkové hranice, kdy lze u 100% dotazovaných českých dětí konstatovat pochopení jednotlivých zjišťovaných subkonceptů; 2, vyvíjí se tyto jednotlivé subkomponenty ve stejném sledu; 3, jaký je přibližný věk, kdy má 100% dotazovaných českých dětí koncept smrti na objektivní rovině již jasně utvořen“.

Má otázka zní : je možné hovořit o 100% splnění daných ukazatelů? (a co Gaussova křivka?).

Ve sledovaném vzorku bylo 24 dětí ve třech skupinách, to je po 8 dětech v jedné skupině. Vyhodnocením obdržených výsledků autorka na str. 77 uzavírá: „zatímco ...ve skupině dětí ve věku 8-9 už to bylo téměř u všech (až na 2)“. Upozorňuji, že 2 děti z 8 je 25%. Co opravňuje autorku ignorovat tuto skutečnost.?

Cílem druhé etapy bylo zmapování toho, jak vzorek českých dětí a dospívajících nahlíží na smrt. Zde autorka uvádí: „Výzkumné otázky či hypotézy nebyly dopředu určené.“ (str. 79) Zdálo by se, že tato etapa práce autorky byla realizovaná na principu „l'art pour l'art“, ale opak je pravdou. Tato kapitola práce je velmi dobře promyšlená a zpracovaná. Metoda obsahové analýzy je v hodně zvolená a výsledky jsou graficky přehledně uváděny. Možná, že by autorka v rámci obhajoby mohla dodatečně formulovat výzkumnou otázku pro tuto etapu práce.

Třetí etapa průzkumu zaměřená na postoje ke smrti u dospívajících a jejich vztah k hodnotám je metodologicky dobře provedena. Škoda, že na konci této kapitoly chybí odpovědi na tři cíle stanovené na počátku této části práce.

V kapitole Diskuse se autorka kvalifikovaně vypořádala s množstvím výsledků- srozumitelně je zpřehlednila a poukázala na omezení či případné nedostatky svého průzkumu. Nastínila další možné perspektivy i postupy dalšího sledování. Tuto kapitolu považuji za pozitivum práce.

Záběr práce je velmi široký a zodpovědět množství otázek, které si autorka v průběhu stanovila, je nadstandartní výkon i pro rigorózní práci.

Závěrem 3 marginální poznámky – strany 84 a 88 jsou vsazeny do práce opačně

- považovala bych za vhodné uvést konzultanta práce
- oceňuji vzhledem na zpracovanou problematiku citát, který si autorka vybrala jako motto své práce.

Předložená práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práce a doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby.

V Praze 22.3 2006

Eva Drlíková